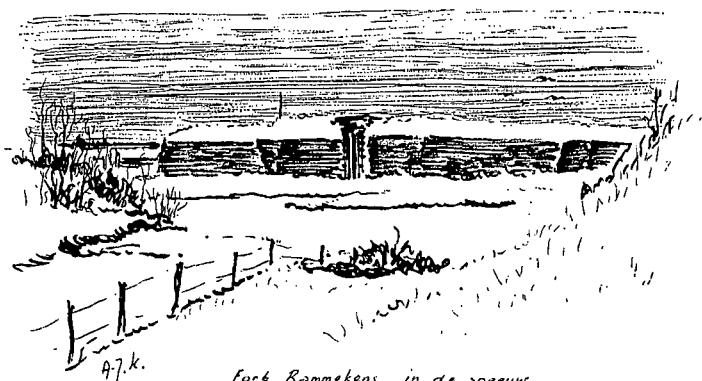

Forb Rommekens in de sneeuw.

C. Groot

De blauwe morgenster

Een paar jaar geleden 'bromde' ik op een mooie zomermorgen door de Schermerpolder. Er is daar in onze, op de Beemster na oudste, grote Noord-hollandse polder veel ruimte en rust, weilanden en weidevogels, hooilanden, molens. In de Schermerboezem, de ringvaart en aangrenzende wateren vindt U watervogels zoveel U maar wilt, o.a. veel futen. Er zijn naast stille polderwegen ook drukke verkeerswegen, maar die kunt U mijden.

Op voornoemde morgen reed ik langs de berm waarvan het gras pas was gemaaid. Daar keek ik opeens in een paar mooie paarsblauwe ogen, tussen het liggende gras. Dat kan alleen maar de Blauwe morgenster zijn, dacht ik. Snel afgestapt en jawel hoor, daar waren ze, de zeldzame blauwe morgensterren, *Tragopogon porrifolius* (L). Jammer dat ze afgemaaid waren. Het gras was kennelijk de vorige avond gemaaid en begon al slap te worden, maar de prachtige bloemen staken er overal tussen uit. Tientallen waren er, ook knoppen. Maar gelukkig ook al vrijwel rijpe zaden, zodat er wel een redelijke kans was, dat de soort zich zou handhaven. Volgens de 'Flora van Nederland' van Heukels-van Ooststroom is dit een zeldzame plant, die vroeger als groente gekweekt is en voorkomt op kleigrond, langs dijken en wegen. De bladeren zijn lang en smal en wat blauwgroen. *Porrifolius* betekent preibladig en inderdaad hebben ze iets van preibladen, de kleur ook vooral.

De bloemen zijn heel mooi, vind ik. De gele meeldraden staan fraai in dat paars. De omwindselblaadjes steken buiten de bloemhoofdjes uit als stralen van een kompasroos. Tussen elf en twaalf uur 's morgens gaan de bloemen dicht, tot de volgende morgen zodra het licht wordt. Het zijn dus inderdaad morgensterren.

De Gele morgenster (*Tragopogon pratensis*) komt hier in de Schermer ook veel voor. Ook deze bloemen sluiten voor het middaguur. Het blad is niet zo blauwgroen en de omwindselblaadjes steken niet buiten de bloemhoofdjes.

Een mens kan niet altijd wat hij wil, dus zijn er twee jaar voorbijgegaan voor ik

weer vóór de hooitijd langs de vindplaats kwam. En dat was dan op 8 juni 1966. In de buurt van het dorp Stompetoren stonden ze mooi te bloeien in het lange gras, enkele tientallen bloemen. Het waren in het algemeen flink ontwikkelde planten. Enkele waren al uitgebloeid en de 'boksbaard', het vruchtpluis, kwam al te voorschijn. Men had op één plaats iets aan het talud veranderd. Daar was verse klei opgebracht, waarin de schelpen van de binnenzee, die de Schermer 350 jaar geleden nog was, lagen te blinken. Kleine exemplaren van *Mya arenaria*, de Strandgaper, hadden de overhand. Plantengroei was er op die plaats nog weinig. Maar de Blauwe morgenster stond er wel en het was opvallend, dat deze planten flinker waren dan die tussen het gras stonden. Misschien ook door gebrek aan concurrentie op deze bijna maagdelijke grond.

Ik heb een poosje in mijn eentje zitten kijken naar die prachtige bloemen. Dit was nu weer eens echt een 'waarneming, waarover men zich verheugt', althans ik wel.

Jaren geleden vond ik deze plant ook aan de IJsselmeerdijk bij Oosterleek, tussen Hoorn en Enkhuizen. Mogelijk staan ze daar nog.

's Avonds, langs een andere weg terug gaande, zag ik uit de verte de stompetoren van Stompetoren weer. Ik kon de verleiding niet weerstaan en ben weer naar het plekje gegaan. Ik heb tien bloemen geplukt en mee naar huis genomen. Eigenlijk is dat wel tegen mijn principe en ik kreeg dat ook prompt van mijn kinderen te horen. Maar ja . . . er stonden er heel wat . . . en ze zouden toch heel gauw omgemaaid worden. Dus!

Nu staan ze in een vaasje in de huiskamer. Om kwart voor elf begonnen een paar zich al te sluiten, de rest volgde binnen het uur. Bezoekers, 's middags, vonden er 'niks an'. Maar morgen vroeg stralen ze weer, mijn morgensterren.

Rijkdom der volksnamen II

Wie zich verdiept in het boeiend spel van woord- of naamsafleiding loopt steeds de kans in zijn enthousiasme de nuchtere waarschijnlijkheid uit het oog te verliezen.

Zou b.v. de naam *vuilboom* niet veeleer te verklaren zijn uit de bekende laxerende werking van de bessen? Oudtijds werden dergelijke eigenschappen van planten immers algemeen geweten en soms ook gebruikt.

Ook kan elke (oudere) boer U zeggen, dat de meikers een verbastering is van 'maai'-kers. Wie zich de tijd herinneren kan, toen in het heetst van de juni-maand overal in de weistrecken het wetten van de zeis klonk van licht tot donker en de boeren in hun blauwkatoenen ondergoed, de zwarte strohoed op, in de gloeiende zon het gras maaiden, die zal het duidelijk zijn, hoezeer men het rijpen, juist dan, van de friszure sappige maaikersen als een vriendelijk gebaar van de voorzienigheid moet hebben beschouwd.

S. H. van der Vaart-de Vlieger